

ministeriet efter de væglende Tider, i denne Henseende kunde være tilstrækkelig Garanti. Men, hvis man ikke synes det, er der en anden Maade, paa hvilken Sagen meget let kunde ordnes, idet man kunde interessere Opholdskommunen i Forsørgelsespligten. Man kunde kombinere de to Ting. Man kunde tage saa meget Hensyn til den nøjagtigste Opfattelse, at man sagde: Lad Opholdskommunen, hvor man har bundet nogen Ret til at være, tage en mindre Del af Forsørgelsespligten, saa at den kun faaer det Øvrige refunderet. I saa Fald vil der jo være Opfordring for Opholdskommunen til ikke at være altfor sløt. Der vil med andre Ord være Garanti for Forsørgelseskommunen for, at Hjemsendelsesretten næppe vil blive benyttet blot tilnærmelsesvis i den Udstrækning, som den nu gjør. Den bliver jo forøvrigt ikke benyttet i nogen overdreven høj Grad anderledes end som en Trusel, og det ganske vist som en temmelig utilbørlig Trusel, der ofte fører til, at den Paagjældende af Opholdskommunen ikke faaer saa Meget, som han trænger til, fordi han ikke har Lyst til at blive sendt hjem. Jeg skal altsaa slutte denne Del af mit Foredrag med en indtrængende Opfordring til de ærede Medlemmer om, at naar man alvorlig vil forhandle denne Sag, man da gjenoptager det Spørgsmaal, om ikke Fødestedet bør være det, der bestemmer Forsørgelsespligten. Hvis man kom til det Resultat, tror jeg, at Spørgsmaalet om, hvorledes man skal forsørge den Fattige, vil blive noget lettere at komme ud over. Jeg tror da, at det vil være muligt for den Trængende i enhver Kommune, hvor han kommer, at erholde nogen Understøttelse af et frit Fattigvæsen. Jeg tror med andre Ord, at man vil se paa ham med ganske andre Øine. Man vil se paa ham efter hans Værd, om han er trængende og værdig. Men man vil ikke, saaledes som man er nødt til at gjøre nu, og saaledes som man bestandig har gjort, se paa ham som Stattesubjekt, og er der Noget, vi Mennesker se paa med mindre Belivlie, er det alle mulige Stattesubjekter; det kan ikke være Andet.

Hovedtanken i dette Lovforslag, med Hensyn til Forsørgelsesmaaden, er jo vel Adskillelsen mellem de værdige og uværdige Trængende. Jeg skal nu ikke nægte, at medens det jo ser meget klart og logisk ud, er det dog, naar det kommer til praktisk Udførelse, en meget vanskelig Ting. Hovedbestemmelsen, udtrykt i Lovform, er jo den, der findes i § 30, at i Forsørgelsesanstalter, hvor gamle og svagelige Personer anbringes, som ikke eller kun i ringe Grad ere arbejds-

føre eller hvor Børn opfores, maa ikke henfattes Personer, som ved Uforligelighed, Dovenskab, Driftselbighed eller anden Uorden give Forstyrrelse og slet Exempel. Her have vi altsaa, maa jeg antage, Klasseinddelingen. Det er altsaa for en meget stor Del en moralsk Burdering, efter som Moraliteten eller Umoraliteten har givet sig Udslag i Livet. Det kan selvfølgelig aldrig Andet, end at det maa være Gjenstand for et Skøn, hvilke Personer der saaledes skal sættes i en bestemt lavere Klasse end de øvrige Fattiglemmer. Jeg siger kun, det er et meget vanskeligt Skøn og ikke let at udføre i Praxis, og skal det udføres efter Lovforslagets Tanke, maa det jo være saaledes, at alle de Personer maa anbringes i særlige Anstalter. Jeg kan nu ikke vel tænke mig, at vi skulde komme ind i saadanne Tilstande, at der skulde kunne findes Forsørgelses-huse eller Forsørgelsesgaard og Arbejdsanstalter i hver af de forskellige Kommuner i alt Fald paa Landet. Det vilde allerede være godt, naar vi havde Anstalter, som vi kunde betegne som Forsørgelsesanstalter, hvor altsaa Børn, Gamle og Svage være, og hvor alle disse Hensyn, som efter Lovens skulle tages til disse, kunde blive tagne. Men jeg antager vel, at man ikke ved Siden deraf i de enkelte Kommuner skulde have Arbejdsanstalter, hvor de andre Fattige skulde anbringes. Saa bliver der jo altsaa dette tilbage, hvad der ogsaa er en Hovedbestemmelse i Lovforslaget, nemlig § 65, hvorefter det paaligger Amtet at indrette Anstalter til disse anden Klasse's Fattige. Forsaavidt Principet og Tanken er rigtig og ubørlig, har jeg ikke Noget imod, at det paalægges Amtet som Pligt; thi skulde Tanken gennemføres, saa skulde den ogsaa gennemføres i sin Konsekvens, og i og for sig er der ikke Noget videre i Veien for, at Amtene fik denne Pligt, da Amtskommunerne jo dog indesluttede samtlige øvrige Kommuner, og der ogsaa de fleste Steder er opført saa mange overflødig store kommunale Arbejds- eller Forsørgelsesanstalter, at man ved Erhvervelse af saadanne let kunde komme ud over den første pekuniære Udgift. At det blev drevet paa Amtsraadets Regning mod Betaling fra Kommunerne, vilde jo være Noget, der slet ikke strider mod den Ordning, der findes i mange lignende Forhold mellem Amts- og Sognekommunerne. Jeg vil kun henlede Opmærksomheden paa, at det er her, alle disse anden Klasse's Fattige maatte anbringes, hvis det Hele skal faae praktisk Betydning. Men saa vide vi jo, at i Forbindelse med denne Arbejdsanstalt staar Tvangsarbejdsanstalten, og i